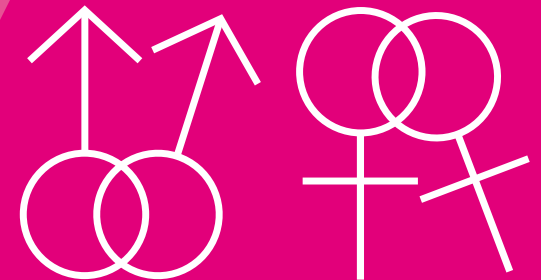

**Gewoon homo
in het voortgezet onderwijs**

Gewoon homo
in het voortgezet onderwijs

Jij bent net als ik
hetzelfde erop
hetzelfde eraan.
En voor het eerst dacht ik:
best knap gedaan

Jij bent net als ik
en jouw lijf voelt zo fijn
dus nu ben ik blij
precies zo te zijn

Rian Visser

Colofon

Deze brochure kwam tot stand in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap/directie Emancipatie en is uitgevoerd door het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (APS)

Utrecht 2009

Titel	Gewoon homo in het voorgezet onderwijs
Auteur	Anke Visser, projectleider Gay&School/APS
Vormgeving	Marcom/APS, Marije Koopmans (Vleuten)
Gedicht	uit: <i>Wil jij... met mij?</i> , Rian Visser & Annet Schaap, uitgeverij Moon, Amsterdam
Informatie	www.gayandschool.nl

Inhoud

Introductie	7
Gewoon in de les	8
Doen: Voorbeelden in alle lessen	8
Doen: Anti-pestcontract opstellen	9
Doen: Lezen	10
Doen: Film kijken	11
Doen: Lessen relationele vorming	12
Doen: Voorlichting en projecten	13
Gewoon voor de schoolleiding	14
Algemeen	14
Personeelsbeleid	15
Gewoon voor de leerlingbegeleiding	16
Gewoon voor de vertrouwenspersoon	18
Gewoon in gedrag(sregels)	19
Doen: Gedragsregels formuleren "Spelen met diversiteit"	20
Werkwijze "Spelen met diversiteit"	21
Materiaalproductie	21
Diversiteitskaartjes	22
Gewoon in beleid	25
Doen: Gewoon homo zijn, expliciet maken (in voorzieningen)	27

Introductie

Het homohuwelijk, de minister die meevaart op de Gayparade en BN-ers die uitkomen voor hun geaardheid, het lijkt alsof er in Nederland geen taboe meer rust op homoseksualiteit.

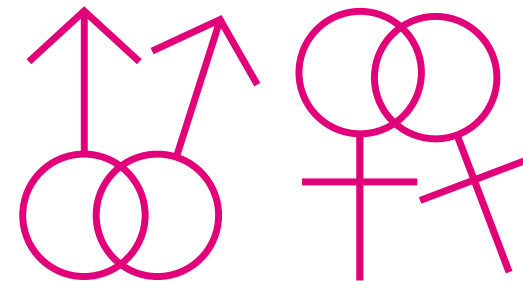
In de media is veel aandacht voor pubers die vroeg 'uit de kast' komen. De indruk wordt gewekt of niets homo, lesbische of bilerlingen in de weg staat om op school openlijk voor hun geaardheid te tonen. Maar is dat werkelijk zo?

Hoe verhouden deze berichten zich tot de verhalen van docenten die door leerlingen bespot en gepest worden vanwege hun seksuele oriëntatie?

Waarom geven homojongeren in een enquête aan zich minder veilig te voelen op school, dan hun heteroklasgenoten?

Deze brochure neemt aspecten uit het schoolleven van alle dag als uitgangspunt en haakt daarbij aan met suggesties om gewoon homo te zijn op school.

Gewoon homo zijn wordt gerealiseerd door gewoon dóen!

Gewoon in de les

Op scholen voor voortgezet onderwijs kan homoseksualiteit worden besproken in de biologieles, maar ook bij Maatschappijleer, Nederlandse literatuur en andere vakken kan aandacht besteed worden aan seksuele diversiteit.

Doen: Voorbeelden in alle lessen

Het is belangrijk dat alle docenten een sfeer creëren waarin homoseksualiteit beschouwd wordt als een gewone manier waarop mensen hun seksualiteit kunnen uiten. Sommige jongeren hebben geen idee dat er andere seksualiteits- en samenlevingsvormen bestaan dan man-vrouw-relaties, anderen krijgen vooroordelen over homoseksualiteit mee van thuis. Net als bij allerlei andere onderwerpen is het de taak van de school om de kennis van leerlingen te verbreden.

Homoseksualiteit komt bij voorkeur geïntegreerd aan de orde als gelijkwaardige keuze ten opzichte van heteroseksualiteit. Drie criteria voor informeren over homoseksualiteit zijn:

1. gelijkwaardigheid (met heteroseksualiteit)
2. herkenbaarheid (verbonden met de leefwereld van pubers)
3. acceptatie

Naar: Preventie en bestrijding van homoseksuele intimidatie; Annegret Sterken; MateMIAPS 1996

De boodschap “dat homoseksualiteit gewoon is”, kan een docent geven door niet steeds heterovoorbeelden te geven. Juist door in alle lessen homoseksualiteit gewoon mee te nemen, is het ook gewoon.

Doen: Anti-pestcontract opstellen

“Wij schelden elkaar niet uit voor homo, nicht, flicker, mietje, lesbi, pot, travestiet enz.”

Uit: Antipestcontract IB

Veel scholen kennen een anti-pestcontract per klas.

Een mentor kan met de leerlingen regels bedenken zodat de klas duidelijk maakt dat homoseksualiteit gewoon is. Bij die regels horen ook sancties.

Elkaar uitschelden voor “homo”, of “blinde homo”, in de klas, op de gang, in de gymzaal of elders in de school, is niet gewoon en dat moeten alle leerlingen weten! Dan wordt er meteen ingegrepen door de mentor en/of de schoolleiding.

Naast een antipestcontract in de mentorklas, is het ook belangrijk dat de school gedragsregels kent die duidelijk maken dat homoseksuele discriminatie niet geaccepteerd wordt. Zie voor meer informatie het hoofdstuk "Doen: gedragsregels opstellen".

Voor meer informatie zie: www.pestweb.nl

Doen: Lezen

In de afgelopen jaren zijn er veel jeugdboeken en romans verschenen over jongeren die ontdekken dat zij homoseksueel of lesbisch zijn. Deze boeken verdienen een plaats in elke schoolbibliotheek. Docenten kunnen hun leerlingen en passant attenderen op deze boeken.

Veel puberouders laten eerder een boek over seksualiteit thuis “slingeren”, in plaats van te gaan zitten voor een “goed gesprek”. Gewoon zichtbaar neerleggen dus die boeken over jongens- en meisjesliefde, in de klas en in de mediatheek.

Op de website www.gayandschool.nl staan verschillende boekenlijsten met (jeugd)romans geordend naar leeftijd en sekse.

Doen: Film kijken

Dat homoseksualiteit gewoon is, maakt een docent duidelijk door niet alleen films te laten zien waarin het meisje uiteindelijk de jongen krijgt of omgekeerd. Er zijn ook allerlei films over geliefden van gelijke sekse.

Jongen: Bovendien is het prettig voor scholieren die zelf homoseksueel zijn, als er op school over gepraat wordt. Zelf heb ik wel drie films gezien over het voorkomen van zwangerschap. Nou dat gaat vervelen, hoor.

Op de website www.gayandschool.nl staan verschillende filmlijsten geordend naar sekse.

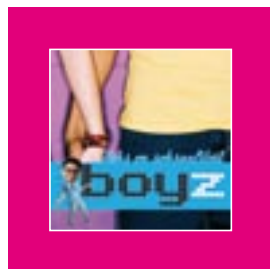
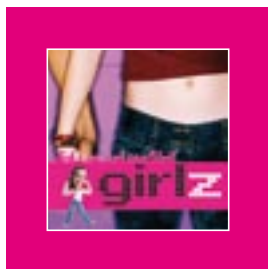
Doen: Lessen relationele vorming

Veel scholen voor voortgezet onderwijs geven lessen seksuele en relationele vorming.

“Gewoon homo zijn” bekent dat de school aandacht besteedt aan seksuele en relationele vorming inclusief homoseksuele en biseksuele relaties.

Bij het kiezen van een lespakket “seksuele en relationele vorming” is het belangrijk dat er ook gekeken wordt of deze methode aandacht besteedt aan jongens- en meisjesliefde. De zogenaamde “lesmethodes inclusief”.

Op de site van www.gayandschool.nl/lesgeven vindt u een overzicht van lesmethodes en aanvullende materialen geselecteerd uit diverse bronnen.

Doen: Voorlichting en projecten

Naast zelf als school aan de slag gaan, is het ook een optie om specifieke aandacht te besteden aan homoseksualiteit. Daarvoor kunnen scholen gastdocenten uitnodigen. Veel regionale COC's verzorgen dergelijke lessen. Ook de Stichting Outway verzorgt voorlichting voor scholen in Noord-Brabant, Zeeland en Noord-Limburg. Scholen kunnen ook denken aan een theatervoorstelling.

Op www.gayandschool.nl staan onder “lesgeven/voorlichting” de adresgegevens van de stichting Outway en regionale COC's. Ook staat hier informatie over de theatergroep AanZet, die interactieve voorstellingen verzorgt rondom homoseksualiteit op school.

Bij dergelijke specifieke aandacht schuilt wel een addertje onder het gras, want hoe veilig voelen homopubers zich bij deze focus op homoseksualiteit?

In het kader van projecten, kunnen scholen ook besluiten om een Gay Straight Alliantie (GSA) op te richten. Het GSA-idee komt uit Amerika. Een GSA is een groep waarin vrienden, collega's, klasgenoten het voor elkaar opnemen: de hetero-meerderheid voor de homo-minderheid. Op scholen is een GSA een groep jongeren die samen hebben besloten dat ze een veilige omgeving willen creëren voor iedereen in school, ook voor homo's, lesbo's en biseksuelen (holebi's). Een Gay-Straight Alliance is een manier om de onzichtbaarheid van holebi leerlingen te doorbreken en om steun te krijgen bij mede homo en hetero leerlingen.

De GSA is een initiatief van COC Nederland.: www.coc.nl en www.gaystraightalliance.coc.nl

Gewoon voor de schoolleiding

Het uitkomen voor homoseksualiteit vereist een veilige sfeer op school. De schoolleider is in persoon en gedrag de cultuurdrager van deze veilige sfeer. Met name homoseksuele personeelsleden hebben zich de afgelopen jaren beklagd over de laks en laffe houding van sommige schoolleiders in geval van onveiligheids incidenten:

“Zelfs al wordt er ‘homo’ in je auto gekrast, dan vragen schoolleiders nog: weet je zeker of het specifiek voor jou bedoeld is?”

Vrij Nederland 15-01-2005 "Ze zeiden: hé homo, we slaan je totaal verrot". Door Thijs Niemantsverdriet.

De schooldirecteur beloofde steun, maar in werkelijkheid liep hij met een grote boog om het probleem heen. Uiteindelijk capituleerde hij. Een notoire etterbak had voor de zoveelste keer fijntjes geïnformeerd hoe het toch voelde om in de kont geneukt te worden en was door hem naar de directeur gestuurd. Twee uur later zag hij die leerling weer vrolijk door de school huppelen. De volgende dag meldde hij zich ziek.

Vrij Nederland 15-01-2005 "Ze zeiden: hé homo, we slaan je totaal verrot". Door Thijs Niemantsverdriet.

Om homoseksualiteit gewoon te laten zijn, zijn expliciete ideeën en concrete acties van de schoolleiding belangrijk:

Algemeen

- hoe denkt de school over homoseksualiteit?
- hoe is dit zichtbaar (in de missie, in het personeelsbestand, in gedragsregels, in antipestbeleid, in lessen relationele vorming,

in COC-voorlichting, in de collectie van de mediatheek, in het schoolveiligheidsplan....?)

Personeelsbeleid

- neemt u homoseksuele personeelsleden aan?
- welke mate van openheid accepteert u van homoseksuele personeelsleden? (naar collega's, naar leerlingen, naar ouders...)

In het eerste jaar deelde ze haar leerlingen niet onmiddellijk mee dat ze van de vrouwenliefde was. ‘Ik had besloten dat ik geen geouwehoer wilde. Ik wilde gewoon de gymjuf zijn, niet “die pot”. Eerst een sfeertje bouwen voordat ik meteen die reputatie kreeg.’ Lang hield ze haar zwijgzaamheid niet vol. ‘Vrij snel vertelde een meisje me dat de hele school liep te lullen dat ik pot was. Geen idee waar dat vandaan kwam, maar ineens was het zo. Toen heb ik besloten: als ze het vragen, dan zeg ik gewoon dat ik lesbisch ben. Want als je bevestigt noch ontkent, blijven ze roddelen.’

Vrij Nederland 15-01-2005 "Ze zeiden: hé homo, we slaan je totaal verrot". Door Thijs Niemantsverdriet.

- zijn er grenzen aan uw acceptatie als werkgever? (is hun partner welkom op school/bij schoolactiviteiten, mag een personeelslid meevaren op de gayparade, mag het personeelslid adverteren in een digitale gay-contactrubriek...)
- in hoeverre kunnen homoseksuele personeelsleden rekenen op uw steun in geval van negativiteit van de kant van collega's, leerlingen, ouders?

Gewoon voor de leerlingbegeleiding

Veel scholen kennen leerlingbegeleiders. Het is hun taak om leerlingen te begeleiden die problemen ondervinden bij het leren door moeilijkheden in de thuissituatie of door een persoonlijke situatie. De leerlingpopulatie van het voortgezet onderwijs is volop bezig met het ontdekken van de eigen seksualiteit. “De hormonen gieren door de gangen” is een vaak gehoorde uitspraak van onderwijspersoneel. Gezien de doelgroep, is kennis van seksuele ontwikkeling van adolescenten basisbagage voor iedere leerlingbegeleider. Leerlingbegeleiders zullen ook leerlingen moeten kunnen opvangen die in verwarring zijn over hun seksuele voorkeur.

Homoseksualiteit hoeft niet tot problemen te leiden, maar mocht dit wel het geval zijn en een leerling vraagt om hulp, dan is het belangrijk dat de leerlingbegeleiding over expertise beschikt.

Voor een goede opvang is het belangrijk positief met homoseksualiteit om te gaan en het acceptatie- en waarderingsproces van homoseksualiteit te kennen.

Ook is het belangrijk dat de leerlingbegeleiding beschikt over adressen en contactgegevens van belangenorganisaties, bijvoorbeeld www.jongenout.nl. Omdat pubers “het graag zelf willen uitzoeken” kunnen internetverwijzingen ideaal zijn. Maar ook boekenlijsten en filmlijsten (zie hierboven “Lezen” en “Film kijken”) liggen voor de hand.

De leerling bepaalt of hij of zij homoseksueel is. Rechtstreeks vragen naar de seksuele voorkeur kan afschrikken. Belangrijk is dat een leerling gerespecteerd wordt in het wel of niet vertellen of het vaag houden van zijn/haar seksuele oriëntatie.

Leerlingbegeleiders kunnen zichtbaar maken dat ook jongens- en meisjesliefde bespreekbaar is, door affiches op te hangen van homo-emancipatieorganisaties en -jongerengroepen.

Een leerling of personeelslid die zijn of haar eigen seksuele voorkeur niet volledig accepteert en wordt geconfronteerd met seksuele intimidatie, kan onder zware psychische druk komen te staan. Goede hulpverlening, waarbij het verwerken van seksuele intimidatie en de acceptatie van de eigen seksualiteit centraal staan, is dan vaak nodig.

Naar: Preventie en bestrijding van homoseksuele intimidatie; Annegret Sterken; MateM/APS 1996

Gewoon voor de vertrouwenspersoon

Op de meeste scholen voor voortgezet onderwijs functioneren vertrouwenspersonen. De vertrouwenspersoon heeft als werkgebied klachten die zich voordoen binnen de schoolsituatie zoals tussen leerlingen onderling, tussen leerling en personeel, tussen personeel onderling, tussen leidinggevende en personeel op het terrein van seksuele intimidatie, pesten, agressie, geweld, discriminatie .

Ook in geval van homoseksuele intimidatie en discriminatie kunnen leerlingen, hun ouders en personeelsleden terecht met hun klacht hierover bij de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon draagt er zorg voor dat hun klacht serieus wordt genomen en voor zover mogelijk wordt weggenomen.

De vertrouwenspersoon is formeel aangesteld in het verlengde van de Kwaliteitswet, die scholen verplicht tot het instellen van een klachtencommissie en het opstellen van een klachtenregeling. Daarnaast heeft de vertrouwenspersoon een taak in de beleidsadviesgeving. Op basis van opgedane ervaringen en knelpunten rondom klachten, draagt de vertrouwenspersoon mogelijke oplossingen aan waarmee het beleid gericht tegen homoseksuele intimidatie en ongewenst gedrag kan worden opgesteld c.q. bijgesteld.

Een klacht is dus een gratis advies om het anders/beter te doen!

Om te zorgen dat leerlingen, ouders en personeelsleden de weg weten te vinden naar de vertrouwenspersoon in geval van klachten over homodiscriminatie/-intimidatie is het belangrijk dat de vertrouwenspersoon expliciet aangeeft dat ook voor klachten op dit terrein de vertrouwenspersoon het juiste adres is.

Voor meer informatie: www.ppsi.nl

Gewoon in gedrag(sregels)

Homoseksuele leraar: Het gebeurde regelmatig wanneer ik op school aankwam, dat leerlingen over het schoolplein schreeuwden en scholden: 'Hé, vieze vuile flikker' en 'Kankerhomo'. De schoolleiding reageerde niet op scheldpartijen. Er stonden geen sancties op discriminerende uitlatingen van leerlingen.

Vrij Nederland 15-01-2005 "Ze zeiden: hé homo, we slaan je totaal verrot". Door Thijs Niemantsverdriet.

Op veel Nederlandse scholen is "homo (ibne, zommel, battieboy)" als scheldwoord alledaags taalgebruik.

Gelijkwaardigheid van homoseksuele en heteroseksuele leerlingen en personeelsleden, betekent dat personeelsleden/schoolleiding lik op stuk ingrijpen als leerlingen of collega's homoseksuelen uitschelden, bedreigen, moppen vertellen of roddels verspreiden over seksualiteit.

In het onderzoek "Als ze maar van me afblijven" (Universiteit van Amsterdam, december 2008), rapporteert 28% van de geënquêteerde leerlingen dat docenten grappen maken over homoseksualiteit. Personeelsleden zouden zich meer bewust moeten zijn van hun voorbeeldfunctie, dat betekent dat personeelsleden geen negatieve opmerkingen of grappen maken over homoseksuelen of lesbiennes.

Binnen het project VIOS/Amsterdam deed studente pedagogiek Marijke Metselaar een onderzoek naar de relatie tussen schoolcultuur en welbevinden van homoseksuele leerlingen. Voor haar onderzoek nam ze een enquête af onder 500 leerlingen van verschillende Amsterdamse scholen (praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo). Het opstellen en naleven van duidelijke gedragsregels op school, blijkt een positieve invloed te hebben op het welbevinden van homoseksuele leerlingen. Het gaat dan om regels die een respectvolle omgang tussen leerlingen onderling, personeel en leerlingen beschrijven.

“Als een school de gestelde regels en opvattingen niet consequent naleeft en duidelijk maakt, geeft ze eigenlijk de boodschap dat het niet erg is dat er gescholden wordt en staat de school een onveilig klimaat ten aanzien van homoseksualiteit toe”. (Metselaar 2008)

Doen: Gedragsregels formuleren “Spelen met Diversiteit”

Een school waar homo-zijn gewoon is, bereidt zich voor op alledaagse situaties waarin dit “gewoon homo-zijn” wordt uitgedragen. Om daar bewust van te worden heeft het APS een set diversiteitskaartjes voor het spel Gedragen mini gemaakt, deze zijn te vinden op pagina 29 t/m 31. De situaties beschrijven alledaagse gebeurtenissen. De vraag aan personeel en schoolleiding is: hoe gaan wij daar mee om?

Werkwijze “Spelen met Diversiteit”

Opstelling: Het spel wordt gespeeld in groepen van maximaal acht personen. De groepen zitten rondom tafels in een centrale ruimte. Iedere groep beschikt over een eigen spelset.

Tijdsduur: minimaal 1,5 uur.

OPBRENGST: oriëntatie, bewustwording, gedragslijn

- a. De kaartjes worden blind in het midden op tafel gelegd; de spelers zitten er omheen.
- b. Speler A neemt een kaartje van de stapel.
- c. Speler A leest het kaartje hardop voor.
- d. De groep rond de tafel bespreekt hoe met een dergelijke situatie op de eigen school is/ wordt omgegaan; welke gedragslijn in de toekomst wenselijk is.
- e. Speler A noteert de uitkomst van deze situatiebespreking en met name de gewenste gedragslijn.
- f. De stappen a tot en met e worden steeds herhaald met een nieuwe speler.

De bijeenkomst wordt afgesloten met een rapportage uit de (verschillende) groep(en).

De schoolleiding/een werkgroep stelt op basis van het groepswerk gedragsregels op.

Materiaalproductie

Tip: gebruik het dikste papier dat uw (kleuren)printer toelaat!

U kunt de kaartjes het beste kopiëren of printen op stevig papier.

Dit verlengt de levensduur van de kaartjes.

Diversiteitskaartjes

Een groepje leerlingen vraagt aan een personeelslid of hij nou een vriendin of een vriend heeft.

Een leerling zegt tijdens een ruzie met haar docente: 'Vuile pot'.

Een groepje leerlingen verspreidt via msn geruchten over een personeelslid: 'Wist je dat Henk een homo is.....'

Een transgender leerling verschijnt op de sportdag als enige in een kort tricot rokje.

Een transgender leerling wordt voor medeleerlingen uitgemaakt voor "travestiet".

Een transgenderleerling regeert het meisjesgroepje waar ze toe behoort als een echte bijenkonigin.

Een ouder belt verontrust op nadat in de klas homoseksualiteit ter sprake is gekomen "Wij bepalen zelf wel of onze kinderen daar iets over vertellen".

Op een ouderavond stelt een vader zich voor als één van de twee vaders van Liam, daarna valt een stilte.....

'Zijn er op deze school ook teksten waar ons kind zich mee kan identificeren?' vraagt een lesbische moeder zich af. "Of gaat het alleen maar over heterogezinnen?"

U kunt de klok erop gelijk zetten als u bij een bepaalde collega in de personeelskamer aanschuift: 'Ken je die al van die twee homo's die.....'.

Een groepje leerlingen verspreidt via msn geruchten over een klasgenoot: 'Wist je dat Sam homo is.....'

Bij het minste of geringste schelden leerlingen elkaar uit voor 'homo'. Bij sport uitgebreid tot 'blinde homo'.

Jongens roepen dwars door de klas: "Pas op dat je niet met je kont naar Merlijn staat, hij pakt je zo..."

"U gaat zeker naar de gayparade?" roept een leerling bij het verlaten van de school tegen een personeelslid.

Leerlingen noemen een docente consequent "Meneer".

Op een personeelsfeest dansen twee homoseksuele collega's innig met elkaar.

Een personeelslid dat voor zijn homoseksualiteit uitkomt draagt een t-shirt met "It is raining men halleluja!"

Als een personeelslid langs loopt, hoort hij twee leerlingen tegen elkaar zeggen "Hij wil graag in zijn kont genomen worden". Het personeelslid buigt zich voorover en roept achterom "Toe maar..".

Een personeelslid dat zich in de personeelskamer beklagt over homo-onvriendelijke opmerkingen van leerlingen krijgt als reactie: "Misschien heb je het er naar gemaakt".

vervolg Diversiteitskaartjes

Een transgenderleerling laat onverhopen merken dat zij verliefd is op een jongen in de klas. Het voorwerp van haar liefde voelt zich ongelukkig. "Ik ben geen homo", zegt hij.

Een leerlingbegeleider wil graag informatie ophangen van het COC. Hij krijgt van verschillende kanten de vraag of dat nou wel nodig is.

Een leerling vertelt de vertrouwenspersoon dat ze zich ongelukkig voelt bij de COC-voorlichting. Ze voelt dat de hele klas naar haar kijkt...

Op de personeelsvergadering wordt de vraag gesteld of het wel verstandig is om aandacht te besteden aan homoseksualiteit op school met al die gelovige leerlingen...

Een schoolleider vindt een briefje op de deur van de directiekamer "Kom uit de kast".

Een homoseksuele collega vraagt de vertrouwenspersoon of deze bij voorlichting aan de klassen ook voorbeelden geeft van homoseksuele pesterijen?

Een leerling draagt t-shirt met een Geer&Goor-tekst als: "Knijp me"

Een collega verzucht: "Moet dat nou al die aandacht voor homoseksualiteit, ik etaleer mijn hetero-sexleven toch ook niet?"

Een homoseksuele collega krijgt in de personeelskamer de vraag: "En Wim nog beeldige jongetjes in de brugklas?"

Eigen situatie:

Gewoon in beleid

Een school waar homoseksualiteit gewoon is doet meer dan een les voor leerlingen verzorgen. Homoseksualiteit is verweven met alle aspecten van het schoolleven. Dan is het pas gewoon!

'Ik ervaar mijn school als een waar homoparadijs. Dat gemiddelde van tien procent halen we in het docentenkorps met gemak. Twee vrouwelijke leraren zijn met elkaar getrouwd, en twee conrectoren zijn openlijk homo, dus ook binnen de schoolleiding zijn we goed vertegenwoordigd.'

Vrij Nederland 15-01-2005 "Ze zeiden: hé homo, we slaan je totaal verrot". Door Thijs Niemantsverdriet.

Op scholen waar homoseksualiteit gewoon is

- werken homo- en heteropersonneelsleden
- zijn alle leerlingen welkom of ze nu uit één-oudergezinnen komen of met een vader en een moeder leven, of dat ze twee vaders of twee moeders hebben
- zijn homo- lesbo, bi- en transgenderleerlingen welkom
- staan in de bibliotheek boeken en dvd's over jongens- en meisjesliefde tussen de (jeugd)romans en achtergrondmaterialen
- hebben alle klassen een antipestcontract, waarin ook afgesproken is om niet te pesten met seksuele diversiteit.

'Laatst ging er bij een jongere collega een anti-homorap rond in de klas. Daar stonden echt vreselijke dingen in: dat ze doodgeschoten moeten worden en van de daken gegooid.'

Vrij Nederland 15-01-2005 "Ze zeiden: hé homo, we slaan je totaal verrot". Door Thijs Niemantsverdriet.

- kent de school omgangsregels, waarin expliciet aandacht is voor acceptatie van seksuele diversiteit. Overtredingen van deze regels worden door de schoolleiding lik op stuk gesanctioneerd.
- verzorgt de school lessen seksuele en relationele vorming, waarin aandacht wordt besteed aan homoseksualiteit, lesbisch en bi zijn, genderdysforie, coming out en homovijandigheid.
- heeft de leerlingbegeleiding expertise in huis om leerlingen die twijfelen over hun seksuele oriëntatie te begeleiden en te verwijzen.
- maken de vertrouwenspersonen in hun presentatie duidelijk dat leerlingen en personeelsleden bij hen terecht kunnen met klachten over homo-intimidatie en -discriminatie.
- kunnen leerlingen, ouders en personeelsleden die ontevreden zijn over de veiligheid van homoseksuelen terecht bij het bestuur en de klachtencommissie met hun klachten.

Homoseksuele leraren hebben het in Nederland de afgelopen jaren zwaar te verduren. Ze worden uitgelachen, nagedaan, krijgen ‘ibne’ en ‘zommel’ (Turks respectievelijk Marokkaans voor flikker) naar hun hoofd, leerlingen weigeren les van ze te hebben, hun spullen worden gestolen, hun auto’s bekrast.

Vrij Nederland 15-01-2005 "Ze zeiden: hé homo, we slaan je totaal verrot". Door Thijs Niemantsverdriet.

Doen: Gewoon homo zijn, expliciet maken (in voorzieningen)

Beleid

1. Heeft de school maatregelen en voorzieningen die de preventie en bestrijding van homoseksuele intimidatie/discriminatie ondersteunen, vastgelegd in schoolbeleid? (de missie)	ja/nee
2. Biedt de school, bijvoorbeeld door middel van voorlichtingsbijeenkomsten voor schoolpersoneel en agendering op teamvergaderingen, ruimte voor discussie over <i>a</i> : de noodzaak van aandacht voor de omgang met elkaar, <i>b</i> : preventie van homo-/lesbische seksuele intimidatie/discriminatie in het onderwijs; <i>c</i> : de voorbeeldfunctie die het schoolpersoneel hierin heeft?	ja/nee
3. Betreft de school ouders in deze discussie, bijvoorbeeld door middel van voorlichtingsbijeenkomsten en agendering op ouderavonden?	ja/nee

Omgangsvormen en gedragsregels

1. Kennen de klassen een antipestcontract waarin expliciet aandacht is voor pesterijen rondom seksuele oriëntatie	ja/nee
2. Kent de school een gedragscode waarin expliciet aandacht is voor de acceptatie van seksuele diversiteit	ja/nee
3. Vertelt de vertrouwenspersoon aan leerlingen welke stappen zij moeten nemen bij pesterijen en homovijandigheid?	ja/nee
4. Vertelt de vertrouwenspersoon aan personeeleden welke stappen zij moeten nemen bij pesterijen en homovijandigheid?	ja/nee
5. Kunnen leerlingen en personeeleden terecht met klachten over homovijandigheid bij het bevoegd gezag?	ja/nee

6. Kunnen leerlingen en personeeleden terecht met klachten over homovijandigheid bij de klachtencommissie waarbij de school (verplicht) is aangesloten?	<i>ja/nee</i>
7. Kunnen deze leerlingen (en hun ouders) en personeelsleden rekenen op de steun van de schoolleiding als leerlingen, personeel of ouders negatief gedrag hebben vertoond tav homoseksualiteit/genderdysforie?	<i>ja/nee</i>
8. Kunnen deze leerlingen (en hun ouders) en personeelsleden rekenen op sancties tegen leerlingen, ouders, collega's nadat zij negatief gedrag hebben vertoond tav homoseksualiteit/genderdysforie?	<i>ja/nee</i>

Personeelsbeleid

1. Neemt u homoseksuele personeelsleden aan?	<i>ja/nee</i>
2. Maakt u afspraken over de mate en wijze van openheid rondom hun seksuele oriëntatie naar leerlingen en ouders?	<i>ja/nee</i>
3. Geeft u grenzen aan, welke mate van openheid u accepteert?	<i>ja/nee</i>
4. Kunnen homoseksuele personeelsleden rekenen op uw steun in geval van negatieve reacties van leerlingen, ouders, collega's?	<i>ja/nee</i>
5. Kunnen homoseksuele personeelsleden rekenen op sancties tegen leerlingen, ouders, collega's nadat zij negatief gedrag hebben vertoond tav homoseksualiteit?	<i>ja/nee</i>
6. Kunnen homoseksuele personeelsleden rekenen op vergoeding van materiële schade toegebracht door leerlingen, ouders, collega's?	<i>ja/nee</i>

Aannamebeleid

1. Neemt u leerlingen met homo-ouders aan?	<i>ja/nee</i>
2. Maakt u afspraken met leerling en ouders over de wijze waarop de school de veiligheid ook van deze leerling garandeert?	<i>ja/nee</i>
3. Neemt u genderleerlingen aan? (jongen die zich meisje voelt/meisje dat zich jongen voelt)	<i>ja/nee</i>
4. Maakt u afspraken met leerling en ouders over de wijze waarop de school de veiligheid van deze genderleerling garandeert?	<i>ja/nee</i>
5. Krijgen deze leerlingen en hun ouders de toezegging dat zij kunnen rekenen op de steun van de schoolleiding als leerlingen, personeel of ouders negatief gedrag hebben vertoond tav homoseksualiteit/genderdysforie?	<i>ja/nee</i>

Seksuele en relationele vorming

1. Besteedt de school in het lesprogramma aandacht aan seksuele en relationele vorming?	<i>ja/nee</i>
2. Besteedt de school daarbij - naast het geven van 'technische' informatie - aandacht aan gevoelens, intimiteit en relaties, aan communicatieve vaardigheden en normen en waarden rond seksualiteit?	<i>ja/nee</i>
3. Besteedt de school in lessen aandacht aan beeldvorming over jongens en meisjes, aan sekserollen en stereotiep gedrag en daarmee samenhangende vanzelfsprekendheden, aan verschillen tussen jongens en meisjes in beleving van seksualiteit en van het eigen lichaam en dat van de ander?	<i>ja/nee</i>
4. Maakt de school tijdens lessen over seksualiteit gebruik van specifiek onderwijsleermateriaal over homoseksualiteit, lesbisch of bi zijn, coming-out, homovijandigheid?	<i>ja/nee</i>

5. Voldoet het onderwijsleermateriaal over seksualiteit/ seksuele vorming aan de drie criteria voor voorlichting over homoseksualiteit binnen seksuele vorming? (1. gelijkwaardigheid; 2. herkenbaarheid; 3. acceptatie).	<i>ja/nee</i>
6. Maakt de school gebruik van de mogelijkheid van 'uitbesteding' aan externe deskundigen van lessen over homoseksualiteit?	<i>ja/nee</i>

Voorlichtingsmateriaal

1. Is er voor het personeel informatiemateriaal beschikbaar over homoseksualiteit, bijvoorbeeld in de personeelkamer en/of bij de leerlingbegeleiding?	<i>ja/nee</i>
2. Is er voor de leerlingen informatiemateriaal beschikbaar over homoseksualiteit, bijvoorbeeld in de bibliotheek of het documentatiecentrum?	<i>ja/nee</i>
3. Zijn er voor de leerlingen jeugdromans/dvd's beschikbaar over jongens- en meisjesliefde, bijvoorbeeld in de bibliotheek of het documentatiecentrum?	<i>ja/nee</i>
4. Hangen in school affiches van het COC, Jong&out of andere homobelangenorganisaties?	<i>ja/nee</i>

Begeleiding

1. Acht de school zichzelf in staat tijdens lessen over (homo-) seksualiteit problemen van leerlingen rondom deze onderwerpen te signaleren?	<i>ja/nee</i>
2. Is de school in staat om leerlingen op te vangen die naar aanleiding van lessen over homoseksualiteit met de school verder willen praten over hun persoonlijke vragen of problemen in verband met dit onderwerp?	<i>ja/nee</i>

3. Zijn er op school collega's die in een dergelijk geval geraadpleegd kunnen worden of naar wie een leerling verwezen kan worden?	<i>ja/nee</i>
4. Zijn het schoolteam en de leerlingbegeleiding op de hoogte van het aanbod van de opvang en hulpverlening in uw regio; beschikt de school over een actuele 'sociale kaart' van de regio?	<i>ja/nee</i>
5. Bestaan er vanuit de school contacten met regionale instellingen die de school terzijde kunnen staan bij opvang en hulpverlening?	<i>ja/nee</i>

